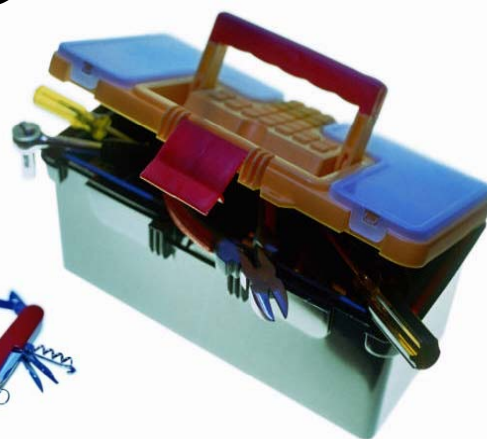
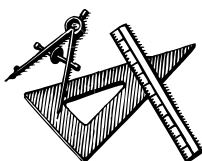




Institutt for lærerutdanning og skoleforskning
Universitetet i Oslo

For stipendiater ved
Det juridiske fakultet

14. oktober 2011



www.skrivekurs.uio.no

Fagskriving med ∞ femavsnittsmetoden ∞

Formål:

Dette skriveverkstedet skal gi deltakerne noen enkle og allment nyttige verktøy for *skrivetrening*, *tekstutvikling* og for *startfasen* av skrivearbeid. Med denne metoden kan du trene deg til å alltid kunne skrive et par sider utkast på en halv time.

Arbeidsmåten vil være praktisk nyttig som teknikk for egen skriving, som utgangspunkt for skrivesamarbeid, og som teknikk for skriveledelse.

k.h.flyum@ils.uio.no



I opplysningens tjeneste

~ medborgerlig dannelse ~

Hvorfor bruke så mye tid & krefter på bare prat:

*Hva skal **drøfting** og **argumentasjon** tjene til?*

1. **Hindre blodbad** [demokrati & rettsstat] ved å utøve konflikter gjennom ordstrid
2. **Utvikle enighet** [byråkrati & spilleregler] finne felles grunn i *stridsspørsmål*
3. **Danne medborgere** [skole og folkeskikk] som er i stand til å tale sin egen sak
4. **Fjerne tvil** [vitenskap, f.eks. *peer-review*] finne sikker grunn i *tvilsspørsmål*
5. **Alt i alt:** å opplyse saken ...
... til beste for fellesskapet



Dermed er det en grunnleggende demokratisk ferdighet å tåle både motargumenter og nederlag



Talekunst på 1-2-3

~ muntlig grunntrening ~

Tre treningsmål: du er på rett vei når:

1. ***Du har trent stemmen***
så den ikke svikter
2. ***Du har prøvet talen***
med både øye og øre
3. ***Det er du som bestemmer***
hva publikum husker

Lær huskeknepet med 3:

1. ***Innledning***
(grei og høvelig)
2. ***Tre hovedpoeng***
(1 - 2 - 3; klart og tydelig)
3. ***Avslutning***
(viktig og verdig)



Noen *klassiske* grunnbegrep

~ca. 350 f.kr. – 100 e. kr ~

Talens syv deler

1. **Exordium**
Vekke velvilje, kontakt og interesse
Mottakerne gjøres *benevoli, attenti, dociles*
2. **Narratio**
Fortellingen om sakens fakta: *saklighet*
3. **Propositio**
Talerens anliggende: *problemstillingen*
4. **Partitio**
Framstiller ordningen og *metoden*
5. **Confirmatio**
Presentere talerens *pro*-argumentasjon
6. **Refutatio**
Imøtegå kjente og tenkte *contra*-argument
7. **Conclusio** (peroratio)
Slutning, oppfordring, *oppsummering*

www.skrivekurs.uio.no

<i>Exordium</i> Innledning	<i>Narratio</i> framstilling	<i>Confirmatio</i> bekreftelse	<i>Refutatio</i> gjendrivelse	<i>Conclusio</i> avrunding
Innledning	Hoveddel			Avslutning
<i>Etos</i> ta hensyn		<i>Logos</i> vær rimelig		<i>Patos</i> ta ansvar
<i>Prothesis</i> Påstand, <i>spørsmål, problem</i>		<i>Pistis</i> Bevis, <i>svar, løsning</i>		

k.h.flyum@ils.uio.no



Skriveprosessen

- 1. Førskrivingsfasen:** idéarbeidet
Notater, referat, *kommentar*. Fri skriving.
Stikkord, tankekart, visualisering.
Grovdistribusjon og arbeidsplan
- 2. Skrivefasen:** tankeframstilling
Første *utkast* / Første respons
- 3. Omskrivingsfasen:** redigeringen
Veiledning, forbedring og *utvikling*
- 4. Ferdigstillingsfasen:** korrigeringen
Korrektur og *mottakerlesning*

Skriverbasert

Leserbasert

Riktig plan - men til rett tid:

Prosessplan: beherske skriveprosessen fra start

Omarbeidingsstrategier: fra subjektiv visjon ...
via re-visjon ...til objektivert visjon

Det er ved å revidere teksten jeg utvikler
målsetningene for arbeidet; jeg finner ut hva
jeg vil, mener, tenker...

Disposisjon: beherske det ferdige produktet

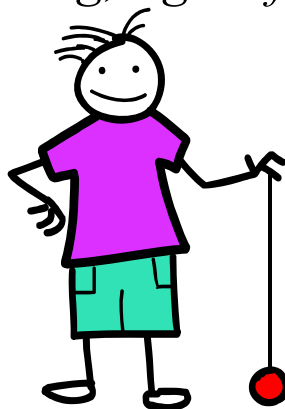


Med STOR eller LITEN skrift?

I voksen alder er skriving erfaring + vaner

www.skrivekurs.uio.no

- ✓ I læreres undervisningsopplegg er skriving som regel forbundet med STORE arbeidsoppgaver, slike som *rapportering*, eksamensforberedende *prøver*, og selve *eksamen*.
- ✓ Etter mange års *trening* på slik skoleskriving er du *vant* til å skrive stort, og med veldig alvor:
 1. **alene**
 2. **i siste liten**
 3. **uten tid til forbedring**
 4. **uten å se deg tilbake**
- ✓ *Hensikten med dette skrivekurset er å vise fram SMÅ skriveaktiviteter som kan integreres i det daglige arbeidet over tid: små skritt og liten skrift. Her får du små verktøy; til å komme i gang, til problemstilling, til skisseskriving, til omdisponering, og til forbedring av tekst ...*
- ✓ *... små treningsting, til å få litt dilla på?*



k.h.flyum@ils.uio.no

© Karl Henrik Flyum, oktober 2011



Å komme i gang

~ en dialektisk metode ~

Friskriving og idéutvikling – i 7 trekk:

1. Friskriving (3-5 minutter)
2. Hovedbudskap (1 setning)
3. Spørsmål (NB: *tvil* eller *strid*?)
4. Alternative spørsmål
5. Diskuter og vurder
6. Velg
7. Forklar



Hver av disse deløvelsene er i seg selv en liten *vending*, en liten skrivestrategi – dermed er hele øvingssettet et slags sammenleggbart lommeverktøy.

Påstand:

Å formulere en problemstilling tar ca. 7 minutter



Responsråd

~ gjensidig veiledning ~

To tommelfingerregler når du skal gi respons, for eksempel kommentarer til et førsteutkast:

1. Lær deg å se **hva som er fått til**
2. Lær deg å **stille gode veiledende spørsmål**

✓ NB!

Når du gir respons

- ✓ Ikke gi **for mye** respons
- ✓ Unngå **tomt skryt, jåleri** og **språkpirk**

Når du får respons:

- ✓ **si minst mulig** og
 - ✓ **noter mest mulig**
- ✓ NB!! Samarbeid om skriving må begynne i tide. Fagskriving læres langsomt ved gjensidig veiledning; ved å skrive fag sammen med andre fagfolk, i faglige sammenhenger.





Femavsnitts-skissen

~ å skrive en skisse, like greit ~

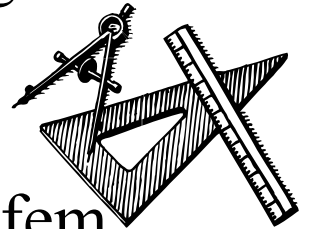
En drøy halvtimes arbeid gir 1-2 sider maskin-skrevet tekst – selv på en dårlig dag; det er en hel liten begynnelse:

✓ Skriv fem setninger;

1 først én setning der du presenterer emnet du vil bruke.

2,3,4 Deretter nevner du tre moment som utvikler emnet; hvert moment sin setning.

5 Avslutt med å lage én setning som sammenfatter.



✓ Og så kan du utvide hver av disse fem setningene til et avsnitt.

Dermed har du en femavsnitts skisse, med *begynnelse - midte - slutt*

<i>Presentasjon</i> Etos	<i>Hoveddel</i> Logos	<i>Sammenfatning</i> Patos
Vis at du tar hensyn!	Vis at du er rimelig!	Vis at du tar ansvar!



Fem i startfasen

~ prosjektbeskrivelse ~

1. *Hva har du tenkt å undersøke?*

Presentasjon (kort)

2. *Hva spør du om, og hvorfor?*

Problemstilling

3. *Hvilke bevismidler tror du finnes?*

Materiale

4. *Hvordan vil du bruke dem?*

Metode

5. *Hva venter du i beste fall å oppnå?*

Sammenfatning (kort)



Fem i farten

~ framdriftsnotat ~

- 1. Hva er det, emnet du arbeider med for tiden? Og hvordan ble det mulig?*
- 2. Hva har skjedd fram til nå?*
- 3. Hva er det viktigste akkurat nå?*
- 4. Hvordan tror du det går videre - hva er neste utfordring?*
- 5. Og hva oppnår du i beste fall med dette arbeidet?*



IMRaD

~ *vitenskapsartikkelen* ~

Verdens mest anbefalte form for *rapporterende* vitenskapelige artikler. Her operasjonalisert ved hjelp av spørsmål og femminutters skriving:

www.skrivekurs.uio.no

✓ Introduction

1: Hva er det du har gjort?

✓ Material and Methods

2: Hva brukte du, og hvordan?

✓ Results

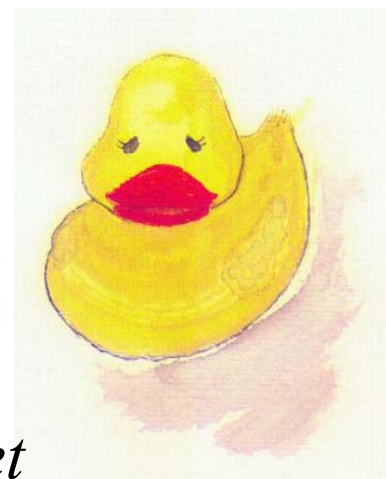
3: Hva ble resultatet?

... and ...

✓ Discussion

4: Hva betyr resultatet

5: Hva sier de andre?



k.h.flyum@ils.uio.no



Byråkratisk skisse

~ sakspapir & oppdragsforskning ~

www.skrivekurs.uio.no

1. *Presentasjon: Oppdrag og mandat*
2. *Vedtaksforslag*
3. *Hovedargumentasjon
(pro)*
4. *Utredning/drøfting/begrunnelser
(pro & contra)*
5. *Sammenfatning (\approx punkt 2 ovenfor)*

k.h.flyum@ils.uio.no



Typer av spørsmål og skisser

skisser i 3 prosjektfaser:

før ("prosjektbeskrivelse"), *underveis* ("framdriftsnotat"), og *etterpå* ("rapport")

5 slags skisser (USA: five paragraph essays):

En lek med fem små tekstformer. **NB:** dette er *ikke* sjangre, men små funksjonelle skjema for trening:

1. **Argumenterende**
... for det 1; for det 2; for det 3. ...
2. **Fortellende**
... først; deretter; til slutt ...
3. **Tematiserende**
... på den 1 side; på den 2; på den 3. ...
4. **Drøftende**
... på den 1 side; på den 2; alt i alt ...
5. **Sammenlignende**
... slik er saken; i likhet med; og derav følger ...

Spørsmål

infinitt vs. finitt, strid vs. tvil

4 slags rettslige stridsspørsmål (Quintilians stasislære):

- **faktum** (*det har ikke hendt*)
- **definisjon** (*det var ikke det som hendte*)
- **kvalitet** (*det hendte, men av gode grunner*)
- **jurisdiksjon** (*det hendte, men faller utenfor denne rettens myndighetsområde*)





Litt litteratur om fagskriving

Ariansen, Per & Tove Pettersen

2003 *Essayskriving til ex.phil.*, Gyldendal, Oslo

Bech-Karlsen, Jo

2003 *Gode fagtekster*, Universitetsforlaget, Oslo

Brodersen, Randi Benedikte, & al.:

2007 *Tekstens autoritet*, Universitetsforlaget, Oslo

Christie, Nils

2009 *Små ord for store spørsmål*, Universitetsforlaget, Oslo

Dysthe, Olga & F. Hertzberg, T. L. Hoel

2010 *Skrive for å lære (2. utg.)*, Abstrakt forlag, Oslo

Hoel, Torlaug Løkensgard

1992 *Tanke blir tekst*, Samlaget, Oslo

Gabrielsen, Jonas & T. J. Christiansen

2010 *Talens magt*. Hans Reitzels Forlag, København

Graver, Hans Petter

2007 *Rettsretorikk. En metodelære*. Fagbokforlaget, Bergen

2010 *Rett, retorikk og juridisk argumentasjon*,
Universitetsforlaget, Oslo

Johansen, Anders

2009 *Skriv! - håndverk i sakprosa*, Spartacus, Oslo

Lie, Sissel & Ingfrid Thowsen

2000 *Fagskriving som dialog*, Gyldendal, Oslo

Rognsaa, Aage

2003 *Prosjektoppgaven. Krav til utforming*,
Universitetsforlaget, Oslo

Sandvik, Margareth

2006 *Skriving i lærerutdanningene*, Cappelen, Oslo

Widerberg, Karin

2001 *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*,
Universitetsforlaget, Oslo

2004 *Oppgaveskriving*, Universitetsforlaget, Oslo



Hva har vi lært å lage?

~ én teknikk for alskens tekster ~

- ✓ ½-3 minutter muntlig replikk?
- ✓ 3-15 minutter muntlig innlegg?
- ✓ 1,5-2 maskinsider på 30-45 minutter?
- ✓ 30-45 minutter muntlig foredrag?
- ✓ 8-10 maskinsider på en rolig dag? *§nei!?!#*
- ✓ Egen skriving, skriveveiledning, skriveledelse?

www.skrivekurs.uio.no

Arbeidsteknikken med femavsnitts skisser virker ganske enkelt fordi *den bygger på overkommelighet* for *oppmerksomheten* vår. (Korttidsminnet har 7+/-2 plasser. Så dermed tar vi lettest til oss oppskrifter med fem eller færre punkt.) I tillegg passer metoden for trening av *konsentrasjonsspennet*. De aller fleste *instrumentelle* tekstmodeller vil kunne tilpasses denne malen.

k.h.flyum@iis.uio.no